

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а. вр

БРОЙ 1. У Новоме Саду, 7. януара 1860. ГОД. III.

Мисли о школи и учителяма.

Школски шакшъ.

Тактъ е у свима людскимъ пословима нешто и нужно и прирођено; наше срце бие у такту, ми дишемо у такту, ми ходимо по такту, ми едемо, ми играмо и певамо по такту, и где двое или више ма кои посао заедно радити узмемо, ми гледамо да га на тактъ удесимо, и чимъ удесимо то, одма намъ посао некуда згодније пође, и лакше и веселие иде. Игра, песма и свирка сасвимъ су нешто лудо и пусто безъ такта, ал' не манъ и силни други послови и радови. Тактъ и ритмично мицанъ има неку чаробну снагу надъ нами тако, да где годъ њй видимо ил' чуемо, онога насъ часа примаме и на саучешће склоне и навуку; чимъ чуемо маршъ, оногъ часа намъ будне ходъ живљи, ноге се некудъ окрепе, и одма саме и неотице у оно темпо уђу. Јошъ тактъ учини, да сваки ходъ, мицанъ и посао онога часа некудъ уљудниј изађе, лепши, мили и грациозни. Колика е велика разлика између игре по такту, и онога лудоглавогъ есаканя и витланя. Едномъ речи, тактомъ будне и онај найнеуредниј и најтежи посао одма и лепъ и лакъ и мио.

Зато ми е и врло мило, и Богъ зна колико оногъ учителя ценимъ, кодъ коегъ и у школи тактъ видишъ,

не само у крупнимъ него башъ у онима ситниимъ школскимъ пословима.

У школи са маломъ децомъ има пуно и послова, и спреманя за послове, што са гужванѣмъ и гуранѣмъ, съ метежомъ и викомъ иду, и кое е врло мучно голломъ силомъ и строгошћу у миръ и редъ свести; тако е: ваденѣ и оставлянѣ прописа и таблица пре и после писаня и рачунаня; тако е ваденѣ и оставлянѣ зњига при читаню; тако е излаженѣ изъ скамня при рачуну, и излаженѣ изъ школе и цркве по свршеной науци и служби божиој, или улаженѣ у нѣи; и тако има више прилика, кое ние нужно набраяти, ерѣ су свакомъ учителю врло добро познате, кое невештимъ учительима сваки данѣ гомилу неволя и срднѣи, и у школи гомилу нерета причиняваю; кое многомъ детету укорѣ и каштиге, а ни учителю башъ никое хвале, него башъ противно подозреванѣ и сумню на нѣгову вештину и валяность навлаче; а сви ови послови, даду се чаромъ такта тако брзо и лако умирити, у ред свести, улепшати и облагородити, да е мило човеку у школу уѣи; јошѣ е на овомъ најпростиѣмъ средствѣу то најболѣ, што се деца у часу на ово приклоне, и више ово за игру него заповѣстѣ и насилѣ сматраю, те часкомъ на ово обикну.

Покушай само н. п. излаженѣ изъ школе на такт удесити. Деца су молитву свршила. Учитель командира: *Седише*. Све е мирно, као да живе душе у школи нема. — „*Еданѣ*“ и сва деца спреме књигѣ и остале ствари тако тио, да се едва чуѣ шушканя. „*Два*“ сви су опремлѣни устали. „*Три*“ сви се окрену вратима. Садѣ имѣ се рукомъ знакѣ даде, и деца излазе, скамня за скамиомъ у реду, миру и тишини, да е мило гледати за нѣима.

Овако се могу сви ови шушкави послови за неколико дана у редѣ свести, и најнесташнѣи деца та-

ко се брзо одъ разпуштености одуче, да ѿй е милина видити; іошъ ово деци, мало по мало тако у обичай и у наравъ уѣ, да после нигде више ни у оной най-разпуштениіой игри немогу безъ овогъ да буду. Покушай и увериѣшъ се, да ѣе ово не само теби силну срдню, не само деци много боя уштедити, него и теби и деци посао силно одлакшати, и не само ауторитетъ и поштованѣ не само предъ децомъ и людма повисити, него и уваженѣ одъ сви власти донети.

Уилвѣ старіи на децу.

Пословица: „Шта раде деца? Што виде одъ оца“ пуна е истина. Деца доиста не само да никои собствени радова, него ни мисли, ни расуѣеня, ни савести ни свести готово у себи немаю, него ванъ себе, у своимъ старіима. Каогодъ што она гледи, како ѿ њњини старіи телесномъ величиномъ, исто тако и веѣма осеѣаю, да ѿй и умнимъ снагама надмашую; па као што се њњивој телесной снази, исто се тако њњивомъ разуму и њњивимъ мислима и пресудама о стварма и делма подвргаваю. Другчие се неможе ни мислити. Дете неможе безъ помоѣи очине и материне ни едногъ дана ни часа бити, осеѣаюѣи у свакомъ тренутку свою слабостъ и потребу, а заръ у мислима и расуѣаваню о стварма и делма да будне, где е іошъ слабие и недотупавниє, и њњове помоѣи далеко веѣма потребує. Деца се у своимъ мислима и расуѣеню самимъ по своимъ старіима управляю и узрасте умно іошъ подобниє њњима него телесно. И овомъ ние само подражаванѣ криво, кое на деца у найвеѣој снази видимо, него и она у деци уроѣена желя и тежня поштовано бити, и ово не одъ деце и одъ свои другова и парова, него башъ одъ они, кое деца за не-

ка виша существа држе, а то су имъ сви старіи, ал' особито родители и учители. Што ови хвале ил' куде, то и деца као похваливо ил' скудливо примаю, и у којој мери дете опажа, да су ови нѣгови старіи са нѣимъ задовољни, у тој в мери и оно собомъ само задовољно.

Али, као што е свако дете радо, да га ови нѣгови старіи гледе, кадгодъ што добро ради, исто тако и врло пажливо мотри и вреба све, штогодъ ове нѣгове старешине раде и говоре. Особито е отаць — глава куће и фамилие, и учитель — глава школе науке и воспитаня, за чиомъ хваломъ деца теже и отимлю се да имъ се допадно; овихъ е судъ деци неоспоривъ, безирекослованъ, истинитъ и светъ; ових речи и дела слушаю и гледе деца да подражаваю, да копираю; овихъ е хвала ил' куденъ ове ил' оне ствари и дела деци најважниѣ, и свакој ствари цену у дечиимъ очима даде ил' узме, дигне ил' убие.

Отуда се види, да е сваки старіи, учитель и воспитатель деце, ктео онъ ил' нектео, връ га деца гледе и вребаю да подражаваю и онде, где се онъ и не нада. На шта отудъ слѣдуе, него да би сваки старіи, који е своіой деци добра радъ, валяло да непрестано то на уму има, да е онъ доиста деци учитель и воспитатель, било да што ради, или да о чему свое мисли казуе: пакъ дакле да нечини онако, како би и деца коешта чинити, и неправо ил' зло о стварма судити научила. А особито валя на ово да пазе родители и учители, кое деца највеѣма слушаю, и по којима се највеѣма управляю, одъ коихъ оѣе да су највеѣма похвалѣна и уважена, коихъ судъ за најсавршеніи држе, и који су детету огледало и мерило, у којима све ствари и дела гледа и по коемъ ѣи преценюе.

Овде дакле са страотномъ истиномъ видимо, да е све, штогодъ који старіи, а особито што родители

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и учителя предъ децомъ чине, и говоре, семе сигурногъ плода, кое непропада, него неизвесно стостучне плоде — добра ил, зла — у деци изведе.

(Продужиће се.)

Изясненіе црквенихъ пѣсама.

на праздникъ св. Саве просветителя ербскогъ.

1. Тропарь. Православіа наставниче. Наставниче, учителю православне вере.

Благочестіа оучителю и чистоти, учителю побожности и чистоте, кои си люде учио да буду побожни, и да живе чисто.

вселенна свѣтилниче. Светилниче целога света. Ты кои си люда за угледъ служіо како се валя владати и Богу угађати.

Архіереєскз вогодѣхновенное оудокреніе. Духомъ Божиимъ заданута дико, красото, владика.

Сако премѣдре. О Саво премудрый!

оученми твоими вса просвѣгилз ѣси. Твоимъ ученѣма, твоимъ наукама, поученіама, све, савъ родъ нашъ, просвѣтіо си.

Цѣкнице дѣховнаа. Свирало духовна! Као што свирка услађуе нашъ слухъ и доводи насъ до умилѣня, тако си ти твоіомъ наукомъ, твоимъ примѣромъ и твои дѣли духъ нашъ обузео, и привео насъ к' Богу и закону Божиємъ.

2. Тропарь. Пѣти вководицагш кз жизнь наставникз и перкопрестолникз и оучитель былз еси. Пута кои уводи у животъ наставникъ, и првостолникъ, и учи-

тель быо си. Зашто се зове св. Сава наставникъ или воѣа по путу кои у животь уводи? Чему е онъ учю народъ ербекій? Зашто се онъ зове првопрестолникъ?

Перкѣ бо пришедз скатителю Савко, Отчество твое просвѣтилз еси. Еръ први путъ дошавши св. Сава Отачаство твое, — землю где си се родю, народъ кога си сынъ быо, — просветю си. Одъ куда е св. Сава у Србию дошао? А шта е у Св. Гори радю? Шта е радю у Срби? (види житие.)

И породилз тое Духомз Скатымз. Породивши то т. е. твое отачаство Светымъ Духомъ. Ты си науку Божию, кою е Дух Светый преко пророка и Апостола списати дао, т. е. св. писмо свомъ ербекомъ народу проповедао, и тако си постао учитель и духовный отацъ свога народа.

Акш древа маслиннаа кз мысленнѣмз рай насадилз еси всешскащеннаа твоа чада. Као што су маслична дрва у врту насаѣена, тако си ты светителю у мисленомъ, умномъ раю насадио и однеговао освѣѣена твоя чада. Умный или мисленный рай на земли есть света православна црква, кою е св. Сава дао мудре епископе и богобоязливие свештенике.

Тѣмз акш апостолшмз и скатителемз сопрестолна чтѣше та молимз, моли Христа Бога дарокати намз велю милость. Тымъ, по томе, зато тебе као равна апостолима и светителѣма, почитуюѣи молимо: моли се Христу Богу да намъ даруе велику милость. У чему е светый Сава быораванъ апостолима и свештѣлима? Кога светителя юшь знашь, што е люде к' закону божемъ учю? Кои зна одпояти овай тропаръ? —

В.

Негованѣ моѣи представляня.

Представлянѣ или уображанѣ есть такова моѣи духа нашегѣ, коіомѣ мы негда виѣне предмете и прошасте догаѣае тако себи представлямо, као да су намѣ садѣ предѣ очима.

Што смо мы предметѣ какавѣ сматраюѣи веѣма га схватили, то ѣемо га после верніе и точніе кадри быти себи представити. Збогѣ тогѣ се иште одѣ свакогѣ родителя и воспитателя, да споляшня чувствачія, а особито она два најглавнія: видѣ и слухѣ, негую и сходнимѣ вештбанѣмѣ снаже и усавршую.

Дѣца имаю врло снажно уображанѣ; у нѣиховимѣ в очима све живо, земля, ваздухѣ, вода и животинѣ; дѣтету сунце и месецѣ, буба и црвѣ, и лутка имію свою куѣу, отца и майку; дѣте в кадру и са животинѣомѣ, и сѣ цветомѣ, па и сѣ луткомѣ разговарати се, и са тымѣ стварма често изѣ озбиля забавлятисе. Подай само дѣтету блата, песка, воска, кору одѣ лубенице, или комадѣ дрвета, па ѣешѣ видити, какве игре дѣте смышля, како се радо забавля са тыма стварма, и како в у те свое играчке удублѣно и замишлѣно, као да одѣ озбиля нешто ради и ствара. Незабранюйте дакле о родители и учителя дѣци играти се; ерѣ имѣ сѣ тымѣ нѣиховѣ рай кварите, а забатаљуете моѣи уображания, и препречуете путѣ душевномѣ развитку, а често и тѣлесномѣ. Назите само како су дѣца задовольна и весела кадѣ се играю, како се у игри нѣиховой показуе радеѣій, производеѣій и квареѣій духѣ човечіи у маломе свомѣ облику; па радуйте се ако вамѣ се дѣца радо играю и забавляю сѣ забавама невинимѣ и узрасту нѣиховомѣ сходнимѣ. То в знакѣ да су здрава тѣломѣ, и да се у нѣима пунопољакѣ дѣятелногѣ и разборитогѣ духа налази. Само чувайте да игра дечія у безобразлукѣ и невалялство

не пређе, и најстроже забраните оне игре у којима се уображанъ дечије съ неваљалимъ предметима и радovima забавля. Недайте дакле деци играти се лопова, пуштаја, пияны людй, кебаня и бананя, и осталь овомъ подобны накарада съ којима се подпалуе уображанъ дъчије на рђава дђла. Уображанъ е наликъ на огань, кои се умерено и съ добрымъ вештаствомъ подрануе, благотворно насъ огрева, алъ кадъ отме махъ и распали се, онда пали, и све око себе згара.

Кадъ мы представлямо себи нигда невиђене предмете, ал' по мустри виђеныхъ, онда стварамо, а мошь коіомъ то радимо, зове се мошь ствараня или фантазія. И ова се мошь како кодъ дъце, тако и кодъ людй особито старихъ у врло животномъ станю налази. Чудесне приповѣсти, и златни санови стварююегъ уображаня одушевляваю насъ у младости, одлакшаваю намъ бриге мушкога узраста, и бацаю тиху и благотворну светлостъ на даде старости наше.

Свакій умѣтникъ илити вештакъ, а особито пѣвникъ и живописаць потребуе живу и снажну мошь ствараня.

Толико е извѣстно, да уображанъ и стваранъ дъчије, дае праваць къ изображаваню срдца и разума. Прва представляня, и прва упечатлѣня, коя мы у дѣтиньству примамо, оставляю неизгладимый печатъ на нами, на нашемъ животу, на нашемъ начину мышлѣня и на дђланю нашемъ.

Кадъ знамо да е мошь уображаня и ствараня у дъце толико снажна и да она праваць дае къ изображаваню срдца и разума; то слѣдуе, да народна школа обадве ове моши неговати, на добромъ путу обдржати, управляти и руководити има. Средство, коимъ се мошь уображаня у школи негуе, есть описаніе предмета, кое су деца пре тога видила и сматрала. Дакле описаніе животиня по изгледу, величини,

бои, по деловима и удовима тела, найпре крупнимъ на онда ситнимъ, по унутрашњимъ својствима, описаніе одъ пре виђенихъ дрва по стаблу, кори, граню, лишћу, цвету и плоду; описаніе стваріи и зграда; описаніе послова, али све оныхъ и онаковихъ, кое су дѣца пре тога видила и на кое су мотрила При читаню оваковихъ предмета у читанкама за народну школу одређенима, савестанъ ће учитель не само о предмету тамо описаномъ съ дѣцомъ разговарати, него ће имъ јоштъ задавати, да друге предмете одъ те врсте описую. За вештбанъ ове моћи измишљане су и игре представљаня, кое се у томъ састое, да учитель дѣци задае сгодна питања, свакиј данъ на примеръ по едно, а свако дете мора да на питањъ одговори. За игру такову најудеснија бы была питања она, која намъ Школскій Листъ у броју 2. прошле године напоминъ н. пр. Како се одева селякъ, грађанинъ, свештеникъ, войникъ; како се одеваю селякинъ; а како госпође? Шта све можешъ видити на коню, крави, свинчету, овци, ђурки, гуски, петлу, голубу, муви, пчели, раку, пужу? Кажи ми делове дрвета? Шта ради млинаръ, пекаръ, месаръ, браваръ, лончаръ, ткалацъ, опанчаръ, мастилацъ (фарбаръ), кроячъ, чизмаръ? Како изгледа купусъ, грашакъ, мрква, лубеница, цвекла? Како изгледа ружа, зумбуљ, лала, каранфилъ, перуника, шебой? Како изгледа растъ, липа, ябланъ, ела, дудъ, кайсія, бресква, ябука, крушка и т. д. —

Басне служе такође за вештбанъ и изображаванъ моћи представљаня и ствараня, и зато су добре и полезне што се у њима правила живота у дражестномъ и дѣци пріятномъ виду показую, а немора се притомъ много учити и моралисати. Наука е ту готова и деца е сама изнађу, чимъ два три пута басну чую, ил' приповеде. Басне су и съ тога добре, што се у њима пороци и слабости людске на животињи показую, те

такое дете научи ихъ ту у правомъ нѣиовомъ облику познати, и гадити се на нѣи, а притомъ невреѣа се ничія часть, ни личность. Добро е дакле, што е у Читанке по нека басна ушла, а јоштъ ће болъ по децу бити ако учитель неколико добрыхъ и сгодныхъ басана знао, па погдекадъ ихъ деци као у награду за добро владанъ приповедао буде. — Јоштъ веѣма дѣйствиуе на негованъ моѣи уображана наше Србске народне пѣсме. Зато е и нареѣено, да дѣца оне најлешпе и највалание, што ће ихъ одъ времена до времена Школскій Листъ саобштавати, на память уче, и да ихъ лепо безпогрешно изговорити уведу.

Христіанскій воспитатель има при руци јоштъ едно врло снажно средство за цѣлиходно негованъ моѣи уображана и стварана, па у едно и за изображенъ срдца и ума.*) То средство естъ приповеданъ библичныхъ повѣстій. Библичне повѣсти ове чуде а пуне и дивне приповѣдке изъ сѣде древности, враѣајуѣи нашъ духъ у времена дѣтиньства рода човечіега, предлагају нашой моѣи уображана најкрасніе узоре. Да су се сви педагоги, христіански и язычески сложили, небы кадри были за дѣцу сходніе приповедке смѣслити, него што су ове богодане, истине и свете приповедке. Одма за библичнымъ повѣстима и евангелскимъ причтама по важности своіой долазе за децу удешена и приповедана житія и чудеса светаца. Свеци, ови дивни поборници православія и благодравія, кои чистомъ душевномъ и тѣлесномъ побѣдомъ надъ страстима, трпленѣмъ, чудесима, испуњаванѣмъ дужностій, и адмантскимъ постоянствомъ у вѣри, заслужише себи вѣнаць побѣде у царству небесномъ, а на земљи вечитый споменъ, свеци ови асу образци на којима се дѣца уче хришћанске добродѣтели познавати, и на нѣи се

*) Овде се подъ именемъ ума разумева она највиша моѣь духа нашег, моѣь идея о добру, о правди и истини, о добродѣтели, вѣчности, и Богу.

угледати. Праведно е дакле и користо да се нѣхова дѣла, и нѣхово житіе дѣци приповеда, како ће се приповеданѣмъ тымъ найпре уображанѣ дѣчіе однеговати, на после и любовь къ врлинама и сталность характера произвести.

Найпосле света наша православна црква са своимъ дивнымъ, и тайне пунымъ обредима и свечаностима дѣствуе силно на моѣ уображаня, а средствомъ нѣ на сердце и на умъ и одраслыхъ людій, немоли малолѣтне дечице. Треба само пажљивость дечию обраћати на све што се у цркви види и ради, ал' покрай тога, треба имъ сваку икону, свако главніе читанѣ, свакій актъ богослужевный, као и значенѣ обреда, свечаностій и тайнства, у најкрасніемъ виду, у пуной важности и великолѣпности показивати, разяснявати, и толковати. В.

Парамитіе.

I.

Дрва у раю.

Кадъ Богъ човека у рай уведе, сва се дрва поклонше новомъ господару свомъ; свако пружаше овоме любимцу божиемъ свое плоче, и своіи грана ладна разблажена. „О, да оѣ мене изабрати — рече палма — я би га моіимъ сладкимъ гроздовима ранила, и виномъ мог сока поіила; моіимъ би му лишѣемъ мирну колебу чинила, и моіимъ би га гранама ладовно закланяла.“ — „Я би га моіимъ милимъ цветомъ обасипала — рече ябука“ — и моіимъ би га слаѣимъ плодомъ ситила и разблажавала. — Овако говораше и остала дрва у раю, а Богъ провођаше Адама любавно к' свима редомъ казиваюѣи му нѣхова имена и значае,

и дозволи му ести одъ свакогъ, до само едног плода с' дрвета познаня.

„Само одъ плода с' дрвета познаня несмем оку-
сити“ — уздану Адамъ у себ и — „сва остала дрва даю
ми само телѣсну рану; а овај плодъ који би ми душу
узвисио и умне снаге укрепио, тай ми е забранѣнъ“
— Јошъ приталожаваше онъ ову желю свою, ал кад
га сташе примеръ и гласъ преваре наговарати он о-
куси одъ забранѣногъ плода, коегъ намъ сокъ и да-
насъ у срцу врие.

Таки смо ми; што имамо, неценимо ни у што, и све
за забранѣнимъ чезнући нећемо да буднемо сређни са
овимъ што смо, него се отимамо за нечимъ, што е
преко насъ, високо изнадъ круга нашегъ.

„Ти си тешку забрану човеку дао“ — рекоше ан-
ђели Богу — „шта би и могло милие бити створеню,
коме си разумъ дао, него познанѣ; па заръ ћешъ га с'
тога, што ће заповестъ твою до који часъ пресгупи-
ти, да смрђу каштигуешъ?“

„Почекайте да видите, како ћу га каштиговати —
рече имъ Свемилостиви — я ћу га башъ путемъ нѣ-
гове заблуде, која ће га с' боломъ кањня крозъ триѣ
и каменъ терати, другомъ раю привести раю лепшега
и вишега познаня.

Ш т и ц а,

за прво покушаванѣ у чишаню.

А-на, А-ни-ца, Ан-ка, Ан-ча. Ан-ђа, Ан-ђе-ли-я,
Ан-ђел-ко, Ан-ге-ли-на.

Бо-жа, Бо-го-е, Бош-ко, Бо-силь-ка, Бла-га, Бла-
го-е, Бран-ко.

Ва-са, Ва-со-е, Ве-са, Ве-се-линъ, Ви-до-е, Ву-
ка, Ву-ка-шилъ, Ву-инъ, Ву-и-ца, Вла-да, Вла-ста, Ве-
ли-миръ, Вель-ко, Вучко.

Га-вра, Га-ври-ло.

Да-ни-ца, Да-ни-ло, Ду-шанъ, Дра-га, Дра-ги-ша,
Дра-гу-тинъ, Дра-го-миръ, Дра-го-любъ, Драш-ко.

Жи-ва, Жи-ванъ, Жи-ва-на, Жив-ко, Жар-ко,

Зо-ра, Зо-ра-на, Зо-ри-ца, Зла-та, Зза-то-е,

І-ва, І-ванъ, І-ван-ка,

Јо-ва, Јо-ванъ, Јо-ван-ка, Јо-ви-ца.

Ка-та, Ка-ти-ца, Ка-та-ри-на, Ко-ста, Кон-стан-
тинъ, Кр-ста, Кр-стиня, Кри-сти-на.

Ла-за, Ла-заръ.

Лю-ба, Лю-би-ца, Лю-бин-ко, Лю-би-са-ва, Лю-
бо-миръ.

Ма-ра, Ма-ри-я, Ма-ри-ца, Ма-ца, Ма-та, Ма-ти-
я, Ми-ла, Ми-ланъ, Ми-ли-ца, Ми-ло-е, Ми-ле-ва.

Ни-ка, Ни-ки-ца, Ни-ко-ла.

Па-ва, Па-вле, Пе-ра, Пе-таръ.

Ра-да, Ра-до-е, Ра-до-ванъ, Ру-жа, Ру-жи-ца,
Рай-ко, Ран-ко.

Си-ма, Си-ме-онъ, Ста-на, Ста-но-е, Стан-ко, Сто-
янъ, Сто-ян-ка, Спа-са, Спа-со-е, Спа-син-ка Сте-ва,
Сте-ванъ, Сте-ви-ца, Сре-та, Сми-ля Сми-лянъ, Сми-
ля-на.

Ти-ма, То-ма, То-ша, Ти-мо-ти-е.

У-рошъ.

Фи-ла, Фи-липъ

Цве-та, Цве-танъ, Цвет-ко.

Ѓ-ла, Ѓ-ли-ца, Ѓ-ца, Ѓ-ле-на.

Ју-ла, Јул-ка, Јул-ча, Ју-ли-я-на.

Ја-на, Јан-ко.

Ђя-ра, Ђя-ри-ло.

Ђу-ра, Ђур-ка, Ђу-ри-ца, Ђу-рађъ, Ђор-ђе.

Ова своя собствена имена деца у почетку най-
радије и најлакше читају; најрадије ер ии се највећма
тичу; најлакше, еръ су иимъ додатци овде на най-
ситније мрвице раздробљени, свако е име готово исто

14
предходеће, само са еднимъ илѣ два писмена и поде-
лѣнѣмъ различно.

Ову штицу валя да сваки учитель са лепимъ и
крупнимъ писменима да изпише, и то едну са руко-
писнимъ овако на слокове разделѣнимъ, а дру-
гу са истимъ овимъ именима алѣ неразложено на сло-
кове; и кадѣ су деца ону прву неколико реди прош-
ла, онда валя на ову неразложеноу прећи.

При читаню валя съ почетка кодѣ свакогѣ име-
на подуже остати, да деца сваки знакѣ добро уоче,
и разлику знакова у именима наличнимъ да увате; а
после побрже пролазити, и преко реда, да неби по ре-
ду читаюћи имена напаметѣ научила, и напаметѣ и
говорила, где читанѣ пропада.

На истимъ овимъ, или на нѣкимъ собственимъ,
именима, кое место ови узети валя, могу се деца и у
грађанско и славенско читанѣ најбрже упутити, кадѣ
имѣ се иста са грађанскимъ или славенскимъ имени-
ма изпишу.

Яре и Курякъ.

Неко самовольно и непослушно яре стояше еда-
редѣ на крову качаре кадѣ курякъ туда пролазаше.
Тада помисли яре: „овде ме не може уватити, башѣ љу-
га се сад да нагрдим“ и почне за курякомѣ викати:
„куря, у курия, оди амо“ — јошѣ имађаше яре и ка-
мичака и црепова накупљно пакѣ се узе на куряка и
бацати; а курякъ љутаюћи пролазаше и чиняше се као
да ништѣ нечуе, ни осећа, ал' у себи мишляше: „Садѣ
си на крову, алѣ пашћешѣ ти мени шака, скупоћешѣ
грдню ту платити.“

Овај несташлукѣ ярета опази и коза, пакѣ га из-
кара говорећи: „Ти неваляли срдишѣ елѣ и грдишѣ

куряка, који е и без тога зао; пази се одъ садъ добро, ерѣ првомъ приликомъ, докѣ те увати, разтргнуће те!

Други данъ играше се яре предъ вратма на улици. Наедаредъ искрену курякъ са разапетим кривимъ устма и зубма, врисну яре изъ свегъ гласа, и ктеде опетъ на кровъ утећи, алъ ноге му се скратиле одъ стра, а курякъ га у едномъ скоку стиже и увати: „Ту си елъ“ и ово рекавъ сграби га са грднимъ зубма за трбу, одма му дробъ изпаде, пак утече у шуму са њимъ, и тамо га разчупа и прождера —

Овако прође сваки, ко ячегъ одъ себе вређа. особито злога и опакога.

Една рачунска игра.

а.	б.	в.
г.	д.	е.
ж.	з.	и.

1. Задатакъ. У ови 9. четвороуги поля ставити 33. зрна кокуруза тако, да се у горњимъ реду поля (а. б. в.) и у долњимъ (ж. з. и.), и у предњимъ (а. г. ж.), и у стражњимъ (в. е. и.), свуда по 13. зрна набројати може.

2. Задатакъ. Одъ ови 33. зрна одузети 4. и остали 29. на исти ови 9. поля тако ставити, да се опетъ у горњимъ и дојњимъ, и предњимъ и стражњим колу поля, свудъ по 13. зрна набројати може.

3. Задатакъ. К' то 33. зрна додати јошъ 4. и ти сви 37. зрна ставити на то исто 9. поля тако, да се опетъ у горњимъ, долњимъ, предњимъ и стражњим колу поля свудъ по 13 зрна набројати може.

Решенъ ће у едном одъ идући броева изаћи; за кое молимо, да намъ учитељи и имена оне свое деце пошљу, која ово решила буду.

Приповедка к' овомъ. Ово 9. поля била е една кутия на 9. ока овако поделѣна; а то 33. зрна било е драго каменѣ, кое е еданъ господинъ имао, и свомъ слуги заповедио да ихъ сваки данъ пребрая, да е сигуранъ да су сва на брою. Найпре ихъ е имао онако у кутии поделѣно, као у задатку 1. Али кадъ е господинъ тай спазио, да слуга непреброява свако зрно поединце, него само, да у колама поля, као што е у задатку 1. речено по 13. стое, онъ сакрие 4. зрна, и раздели оно остало 29, онако као што задатакъ 2. иште, где е опетъ по 13. стаяло, и онда е мотрио, да види, оѣлѣ слуга приметити да е зрна коегъ нестало, и како ће се поплашити. Алъ слуга опазивши ову господарову шалу учинисе да незна да фали 4. зрна, и оде пакъ исти онаки 8. мали алъ фалични зрна камена купи, и стави ихъ у кутию овако, нао што задатакъ 3. иште, пакъ е вребао, да види, како ће садъ господаръ очи бечити.

Додатакъ къ статистичнимъ податцима школе.

Плате учительске у войводству, изузето квартир и баштице узъ нѣи, а рачунато денутатъ и приходъ одъ ораѣи и косаѣи поля у средню цену, овако стое: изподъ 100 фор. а. в. има само 1. место; преко 100 до 150 фор. а. в. 2 места, преко 150 до 200 фор. а. в. 7. м.; преко 200. до 250 фор. 15. м.; преко 250 до 300 фор. 34. места; преко 300 до 350 фор. 40. места; преко 350 до 400 фор. 60 места; преко 400 до 450 фор. 37. места; преко 450 до 500 фор. 22 места; и неколико преко 500 фор. а. в. годишнѣ.